

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502

Ügyszám: FRP/395/2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

178/2014. (VII. 10.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ meghatalmazott jogi képviselője által 2013. május 6-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2014. június 12-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos jogi képviselője 2013. május 6-án terjesztett elő panaszt a H.-i Rendőrkapitányságon a panaszossal szemben 2013. április 26-án foganatosított rendőri intézkedéssel szemben, valamint csatolta a képviseletre vonatkozó meghatalmazás egy másolati példányát és a szabadon bocsátását követően kiállított ambuláns lapot.

A panaszost 2013. április 26-án az esti órákban állították elő a H.-i Rendőrkapitányságra lopás vétségének gyanúja miatt. A kiadott igazolás szerint az előállítás 2013. április 26-án 22 óra 45 perctől másnap 04 óra 45 percig tartott.

A panaszost, valamint a vele együtt lévő személyt elfogása során megbilincsték, majd bevitték a rendőrkapitányságra, ahol a társát az előállító helyiségben helyezték el, míg a panaszos a helyiség előtt állt. Ezt követően felvitték az emeletre, kérdezősködtek tőle – erről jegyzőkönyv nem készült –, majd pedig ismételten levitték a földszintre, ahol nem az előállító helyiségben helyezték el, hanem a bejárattól jobbra lévő folyósóra állították ki megbilincselve.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Miközben a keze hátra volt bilincselve, és a folyosón állt, jött egy T. keresztnévű rendőr – aki nem vett részt az intézkedésben –, és a panaszzal szembeállt, majd őt szó nélkül elkezdte pofozni. Kb. 5-6 pofont adott neki, nagy erővel, amely pofonok miatt a panaszos feje oldalra csapódott, de azoktól nem esett el. Ezt követően ököllel a panaszos felsőtestét kezdte el ütni, mindkét oldalon a bordákra kb. 5-6 ütést mért. Miközben a rendőr bántalmazta, a panaszos nem tudott védekezni, mivel a keze a háta mögé volt bilincselve. A panaszos bántalmazása akként maradt abba, hogy a panaszos előállítását foganatosító rendőrök, akik addig az udvaron cigarettáztak, visszatértek, és rászóltak a panaszost bántalmazó rendőrré, hogy ne bántsa őt, mert az „anyja mindjárt hívja az ügyvédet”. A rendőr ekkor felhagyott a panaszos további bántalmazásával.

A panaszos a bántalmazása alatt nem mert segítséget kérni, illetve kiabálni, mivel attól félt, hogy abban az esetben még jobban megverik.

A bántalmazást követően a panaszosnak továbbra is a folyosón kellett állnia, hátrabilincselte kézzel. Nagyon sokáig állt ott, nem ülhetett le, majd megjelent az emeletről egy nyomozó, és megkérdezte tőle, hogy gondolkozott-e már az ügyön. A panaszos azt válaszolta, hogy nem tudja, min kellene gondolkoznia, mire a nyomozó otthagyta, és a panaszosnak továbbra is a folyosón kellett állnia hátrabilincselte kézzel mindaddig, amíg az édesapját be nem engedték a rendőrségre. Amíg a folyosón várt, senki nem szólt hozzá – a rendőrök elmentek házkutatást foganatosítani –, nem kérdezték meg tőle, hogy kell-e mosdóba mennie, le akarna-e ülni, vagy kér-e ételmezt. Senki nem szólt hozzá, a portán lévő személy néha odanézett, hogy ott van-e még, de ő sem szólt hozzá.

A bilincset akkor vették le a panaszosról, amikor a jegyzőkönyvben is rögzített kihallgatása megkezdődött, amin már édesapja is jelent volt, tekintettel arra, hogy a panaszos fiatalkorú. A panaszos vallomást nem kívánt tenni, azt azonban elmondta, hogy egy rendőr bántalmazta. Arról nincs tudomása, hogy ez a jegyzőkönyvbe bekerült-e.

A panaszos kihallgatását követően kiadták neki a portán az előállítással kapcsolatos iratait, majd hazaengedték. Szabadon bocsátását követően, ami hajnali 5 óra 45 perc körülire tehető, a panaszos azonnal orvosi ügyeletre ment, mivel az arcán piros folt volt, valamint a bordáin is piros folt látszódott.

2) Az orvosi ügyelet által kiállított ambuláns napló az alábbi információkat tartalmazza. Az ellátás időpontjánál mindössze annyi szerepel, hogy „2013. 04.”, pontos nap vagy időpont nem látható. A leírás szerint a panaszos állapotáról kérnek leírást, mivel elmondásuk szerint a panaszost rendőrök megverték és felpofozták. A leírás további része nehezen kiolvasható, ugyanakkor egyik testrészénél 6 cm-es suffusio található, ami nem nyomásérzékeny. Az orvos megítélése szerint a panaszos ellátást nem igényel, sérülése 8 napon belül gyógyulónak minősül. A diagnózis „contusio” (zúzódás). Az orvosi leletet a panaszos édesapja írta alá

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A panaszos elfogásának végrehajtásáról, valamint vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazásáról készített 2013. április 27-ei jelentés (melyet az intézkedést foganatosító r. törm. és r. zls. készítettek) az alábbiakat tartalmazza.

A panaszost a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdésének első pontja alapján igazoltatták, 31. § (1) bekezdése szerint ruházatát átvizsgálták, majd az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján („szándékos bűncselekmény elkövetésén tettenérést követő elfogás”) előállították.

Vele szemben az Rtv. 47. § szerinti testi kényszert, illetve 48. § c) pontja („szökés megakadályozása”) alapján bilincset alkalmaztak H. város, K. téren. A kényszerítő eszközök alkalmazására a panaszost figyelmeztették. A panaszossal szemben a bilincset 22 óra 50 perctől 23 óra 10 percig alkalmazták a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. § (4) bekezdés b) pontja szerint. Az irat szerint a rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett.

Az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján a fiatalos panaszos törvényes képviselőjét (édesapját) kiértesítették 00 óra 30 perckor az ügyeletvezető által.

Az eseményeket az intézkedő rendőrök az alábbiak szerint rögzítették. Az ügyeletvezető utasítására jelentek meg H. város K. téren azt követően, hogy bejelentés érkezett, hogy egy, a K. téren lévő lezárt állapotú kerékpárt két „cigány kinézetű” férfi megpróbált eltulajdonítani, annak lakatját levágták. Mivel a bejelentő megzavarta őket cselekményükben, elindultak a B. utca irányába. A bejelentő elmondta, hogy az egyik magas, vékony, szemüveges, a másik személy pedig alacsonyabb. A panaszost, valamint a vele egy társaságban lévő B. K.-t a K. tér és a B. utca kereszteződésénél található kínai áruház előtt vonták rendőri intézkedés alá, mely során a panaszossal szemben a r. zls. testi kényszert alkalmazva az áruház oldalához vezette, bal kezét hátrafeszítve bilincselési helyzetbe helyezte, majd kezeit hátra helyezve megbilincselte. Ezt követően ruházatát átvizsgálta, mely során támadásra-, önkárosításra alkalmas, valamint közbiztonságra különösen veszélyes eszközt nem talált.

A panaszos „elszámoltatása” során elmondta, hogy a kerékpárt el akarták tulajdonítani, de cselekményüket megzavarták, így a helyszínt elhagyták. Elmondta továbbá, hogy a lezárt kerékpár lakatját B. K. vágta szét, majd miután megzavarták őket, azt a kerékpár elején található kosárba dobta. A helyszínről való távozásuk során az elkövetéshez használt metszőollót eldobták, melyet a megjelölt helyen a rendőrök meg is találtak. A panaszos kérdésre elmondta, hogy ő figyelte a helyszínt, míg társa a cselekményt elkövette, így ő figyelmeztette társát arra is, hogy őket megzavarták.

A panaszossal a r. zls. „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával közölte a „fogollyá nyilvánítás” tényét, valamint, hogy a cselekmény elkövetése miatt előállítja a H.-i Rendőrkapitányságra. A panaszost sérülés- és panaszmentesen 2013. április 27-én 03 óra 20 perckor adta át a Bűnügyi Osztálynak további intézkedés megtételének céljából. A panaszos elfogásának oka aznap 04 óra 45 perckor szűnt meg, ekkor a panaszost szabadon bocsátották.

A rendőrkapitányságon a panaszost azért nem helyezték el az előállító helyiségben, mert abba társát, B. K.-t helyezték el. A panaszos állandó őrzéséről a r. zls. gondoskodott ideiglenes őrutasítás alapján.

A jelentés szerint a védelemhez való jog gyakorlására vonatkozó szóbeli közlés a 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 4. § (4) bekezdése alapján 22 óra 45 perckor megtörtént. Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót, valamint annak idejéről szóló igazolást kiadták a panaszos részére.

V. R. tanú szóbeli meghallgatása során elmondta, hogy éppen kerékpárjáért ment, mely során észlelte, hogy azt két, feltehetően roma származású férfi megpróbálja ellopni oly módon, hogy a lakatot arról levágták. Mikor őt észrevették az elkövetők, a lakatot a kerékpár elején lévő kosárba dobták és elindultak a B. utca irányába.

A jelentés második oldalán található nyilatkozat szerint – melyet a panaszos aláírásával ellátott – előállításának okáról, valamint annak várható időtartamáról a tájékoztatót szóban megkapta, élelmezést nem kért előállítása során, sérülése pedig nem keletkezett.

A jelentéshez csatolt parancsnoki vélemény és kivizsgálás megállapításai szerint a panaszossal szemben végrehajtott igazoltatás, ruházatátvizsgálás, elfogás, valamint a testi kényszer és a bilincskalkalmazása jogszerű és szakszerű volt. A parancsnok úgy ítélte meg továbbá, hogy az intézkedés megfelelt az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelményének.

2) A panaszos aláírásával látta el a jogairól, valamint kötelezettségeiről szóló tájékoztatót, valamint azt a nyilatkozatot, miszerint az előállítás időtartama az 5 órát meghaladta, de ételt nem igényelt.

3) A panaszos előállításának időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszos személyes szabadságát 2013. április 26-án 22 óra 45 perctől 2013. április 27-én 04 óra 45 percig korlátozták. Az igazolás szerint a fiatalos panaszos törvényes képviselőjének kiértesítése megtörtént, a panaszos az előállításával és a rendőri intézkedés módjával szemben panasszal nem élt, és élelmezést sem igényelt.

4) A H.-i Rendőrkapitányság ügyeletes jelentést készített a panaszossal szembeni kényszerítő eszköz alkalmazásának kivizsgálásáról.

Rögzítette, hogy a panaszos a kényszerítő eszköz alkalmazása során sérülést nem szenvedett. A kényszerítő eszköz alkalmazására a rendőr szolgálatának jogszerű teljesítése során került sor, annak érdekében, hogy intézkedésének érvényt szerezzen. A panaszossal szemben testi kényszerszerű ellenszegülésének megtörése érdekében alkalmaztak, bilincset pedig szökésének megakadályozása érdekében. Az irat szerint „a jogellenes magatartás abbahagyására a felszólítás megtörtént, a törvény nevében szavak előrebocsátásával”, a kényszerítő eszköz alkalmazását megelőzte előzetes figyelmeztetés. A kivizsgálás során a r. törm. arra a következtetésre jutott, hogy az alkalmazott kényszerítő eszköz arányban állt az elérni kívánt törvényes céllal, a testi épséghez fűződő jogokat csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztette. A kényszerítő eszköz alkalmazásának módja nem ütközött az embertelen, megalázó bánásmód tilalmába, nem sértette a jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelményét. A fokozatosság elvét betartották, súlyosabb kényszerítő eszközt csak akkor alkalmaztak, mikor az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere kilátástalan volt.

A fentiek alapján r. törm a kényszerítő eszköz alkalmazását jogszerűnek, szakszerűnek és arányosnak minősítette.

5) Egy r. zls. a Testület megkeresésében feltett kérdésekre a következőket válaszolta. A panaszos előállításának ideje alatt megtett eljárási cselekmények vonatkozásában a r. zls. rögzítette, hogy ez idő alatt az alábbi lépéseket tették meg: „személyi szabadságot korlátozó intézkedések elkészítése, fogvatartottak őrzése, bűnügyi szolgálattal közreműködve házkutatások végrehajtása”.

A Testület tanácsadója arra is rákérdezett, hogy bántalmazták-e a panaszost a rendőrkapitányság épületében, illetve megfelel-e a valóságnak a panaszos azon állítása, miszerint egy T. keresztnévű rendőr őt pofozta, majd öklével a megbilincselte panaszos bordájára ütött több alkalommal. Ezzel kapcsolatban a r. zls. úgy nyilatkozott, hogy a panaszos megütéséről nincs tudomása, jelenlétében ilyen nem tapasztalt. A panaszosnak az intézkedés során sérülése nem keletkezett, a r. zls. jelenlétében panaszja nem volt.

A panaszos azon állítására, miszerint bántalmazását követően is hosszasan kellett a folyosón állnia, melynek során egy nyomozó megkérdezte tőle, hogy gondolkozott-e már az ügyön, a r. zls. azt válaszolta, hogy erről nem volt tudomása, valamint a jelenlétében ilyen kérdés nem hangzott el.

A r. zls. azt a tájékoztatást adta, hogy a panaszos addig várakozott a folyosón, amíg a bűnügyi szolgálat el nem vitte kihallgatni. Ez idő alatt a panaszos a r. zls. irányába nem jelezte, hogy mellékhelyiségre szeretne menni.

Annak ellenére, hogy a panaszossal a r. zls. közölte élelmezésének lehetőségét, a panaszos ételt és vizet nem kért.

6) Egy r. törm. a Testület megkeresésére kiegészítette a jelentésben foglaltakat. A r. törm. jelen volt a panaszos elfogásánál, azonban azt a r. zls. hajtotta végre.

A panaszos előállítását követően a panaszos és társa elfogásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés elkészítését végezte a 10/a számú hivatalos helyiségben, arra tekintettel is, hogy a panaszossal és társával szemben ő alkalmazott kényszerítő eszközt, illetve ő kísérte be gyalogosan a panaszost a rendőrkapitányságra.

Emlékezete szerint a panaszost a folyosó azon részén volt elhelyezve, ahol a 10/a hivatalos helyiség is van. A r. törm. a panaszosra nem látott rá, mivel az irodában a NeoZsaru számítógépes rendszerben dolgozott. Az iroda ajtaja emlékezete szerint félig nyitott állapotban volt, így véleménye szerint, ha a panaszosnak bármilyen problémája lett volna, azt ő is hallotta volna, így azt is hallania kellett volna, ha őt valaki bántalmazza. Azonban ilyen jellegű cselekménnyel kapcsolatos hangok, sem más hang nem szűrődött be a folyosóról az irodába, a rendőrkapitányságon „csend honolt”.

A r. törm. Emlékezete szerint ügyeletvezetőként egy r. törm. teljesített szolgálatot, viszont arra már nem emlékezett, hogy volt-e még más is szolgálatban, illetve hogy kik voltak a forrónyomos nyomozó kollégák.

A r. törm. a személyes szabadságot korlátozó jelentés elkészítését követően az iratokat az ügyeletvezetőnek adta át, de annak elkészülésének és átadásának időpontjára már nem emlékszik.

7) A Testület rendelkezésére áll egy r. zls. jelentése is, aki 2013. április 26-án 18 órakor állt szolgálatba másnap hajnali 3 óráig. Szolgálati gépjárművével egy r. zls.-sal álló- és mozgó ellenőrzést hajtottak végre a körzeti megbízotti területen. Ezt követően hajnali 2 óra 30 perckor érkeztek vissza a H.-i Rendőrkapitányságra, ahol elvégezték a beszámolást, illetve a gépjármű karbantartást. Beérkezésükkor az ügyeletes szóban tájékoztatta őket, hogy két főt lopás miatt előállítottak. Közülük a panaszoszt észrevették a folyosón kb. 10 méter távolságból, aki egy széken ült. Vele semmilyen kontaktust nem létesítettek. A r. zls. megjegyezte, hogy a panaszoszt látásból és névről ismeri, mivel a rokonsága a szomszédjában lakik, ahol már a panaszoszt is többször látta, de vele szemben sosem folytatott rendőri intézkedést. Kollégája, a r. zls. pedig korábbi intézkedésből kifolyólag névről és látásból ismeri.

Megküldték a körzeti megbízott szolgálati naplójának vonatkozó oldalait is, mely tartalmazza a 2013. április 26-ára vonatkozó bejegyzését is.

8) A Testületnek az illetékes rendőrkapitányság megküldte a panaszos előállításának időpontjában készült eseménynaplót, azonban az a rossz minőségű fénymásolás következtében olvashatatlan.

9) A H.-i Rendőrkapitányság közlekedésrendészeti alosztályvezetője a Testület megkeresésére az alábbi tájékoztatást adta.

A panasossal szembeni rendőri intézkedést szándékos bűncselekmény elkövetéséről tett állampolgári bejelentés, illetve személyleírás alapján fogantatosították. A panaszoszt azért állították elő a rendőrkapitányságra, mivel szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érték, így szükséges volt a panaszosznak a bűncselekménnyel kapcsolatos meghallgatása, valamint halaszthatatlan nyomozási cselekmények elvégzése.

A panasossal közölték az intézkedés okát és tényét, valamint tájékoztatták őt a védelemhez való jogáról is.

A panaszos előállításának időtartama alatt lakásán házkutatást tartottak, valamint 2013. április 27-én 3 óra 20 perctől átadták a panaszoszt a bűnügyi szolgálat munkatársainak kihallgatása céljából.

A r. százados tájékoztatása szerint „a rendelkezésünkre álló adatok alapján az volt megállapítható, hogy az intézkedést fogantatosító kollégák nem ütötték meg a panaszoszt sem a kapitányság épületében, sem pedig azon kívül”.

Azon állítással kapcsolatban, miszerint a panaszoszt egy T. nevezetű rendőr bántalmazta, a r. százados utal a r. zls. jelentésére, valamint a körzeti megbízott naplójára, és rámutatott, hogy a jelentés szerint a r. zls. nem létesített a panasossal semmilyen kapcsolatot.

A panaszos a kényszerítő eszköz alkalmazása során nem szenvedett sérülést, ilyen irányú panasza nem volt. Megjegyezte a r. százados, hogy a panaszoson külsérelmi nyom nem volt, és orvosi ellátást sem igényelt.

A panaszos 20 percig volt megbilincselve, 23 óra 10 perckor a kapitányság épületében vették le róla a bilincset. A r. százados úgy nyilatkozott, hogy „úgy gondolom, hogy nem fedi a valóságot” az a panaszoszi állítás, miszerint hosszú ideig megbilincselve kellett állnia.

Ugyanakkor azt elismeri, hogy a kapitányságra visszaérkező bűnügyes kollégák közül az egyik azt közölte a panaszossal, hogy a kihallgatása hamarosan következik, és szedje össze a gondolatait.

Tekintettel arra, hogy a rendőrkapitányság épületében csak egy előállító helyiség található, és az összebeszélés lehetőségének elkerülésére és a büntetőeljárás megghiúsításának megelőzésére, a panaszost és társát külön kellett választani. A panaszos 03 óra 20 percig tartózkodott a kapitányság folyosóján.

A panaszos őrzése ideje alatt nem jelezte, hogy mosdóba kéne mennie, valamint élelmezést és vizet nem kért.

A panaszbeadványhoz mellékelte ambuláns napló kapcsán a r. százados rámutatott, hogy azon nem szerepel az ellátás pontos időpontja, valamint azt nem a panaszos, hanem édesapja írta alá.

A továbbiakban a tájékoztatás a már korábbiakban ismertettekkel egyezően rögzíti a történeteket.

III.

A Testület megkereséssel élt az orvosi ügyelet felé annak érdekében, hogy tisztázza, pontosan mikor került sor a panaszos orvosi vizsgálatára.

2014. március 19-ei válaszlevelében az ügyelet megküldte az ambuláns lap egy gépelt verzióját, mely a következőket tartalmazza. A panaszos orvosi vizsgálatára 2013. április 27-én 6 óra 30 perckor került sor, melynek során az orvos megállapította, hogy a panaszos bal bordaíve felett egy 6 cm-es suffusio észlelhető. A felállított diagnózis szerint a panaszos zúzódást szenvedett el.

IV.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől, valamint a panaszos orvosi vizsgálatát végző orvosi ügyeletről kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv., valamint Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jogát, valamint az abból levezethető testi integritáshoz és testi épséghez fűződő jogát, IV. cikkében foglalt személyes szabadsághoz való jogát, valamint XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület elsőként azt vizsgálta, hogy jogszerűen vonták-e intézkedés alá a panaszost.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rendelkezik a rendőr intézkedési kötelezettségéről. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő

vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

A hivatkozott jogszabályhely értelmében – a konkrét eset kapcsán – a Testületnek vizsgálnia kellett azt, hogy a rendőrségre tett telefonos bejelentés alapján fennállt-e valamely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség intézkedési kötelezettségét megalapozta.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

A Testület rendelkezésére álló iratokból kiderül, hogy egy magánszemély arról tett rendőrségi bejelentést, hogy egy kerékpárt két személy épp megpróbál eltulajdonítani, annak lakatját le is vágják.

A bejelentő a hatóságnak olyan körülményeket adott elő, amelyek jogellenes cselekmény elkövetésére utaltak, ezért a rendőrség köteles volt a tényállás tisztázása érdekében a helyszínen megjelenni és a szükséges intézkedéseket megtenni.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a bejelentés tartalma miatt a rendőrségnek fennállt az intézkedési kötelezettsége, így azzal, hogy a panaszossal szemben intézkedést kezdeményeztek, tisztességes eljáráshoz való jogát nem sértették.

2) Ezt követően a Testület a kényszerítő eszközök alkalmazásának körülményeit értékelte.

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése szerint a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

Ezt a szabályt egészítik ki a Szolgálati Szabályzat 39. §-ában foglalt rendelkezések akként, hogy az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.

A Testület ehelyütt hivatkozik az arányosság követelményére is, amelyet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határoz meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

a) A panaszos elfogása során alkalmazott kényszerítő eszközökkel kapcsolatban a Testület az alábbiakra mutat rá.

A rendőrségi iratok mindössze annyit említenek, hogy a panaszos elfogása során vele szemben testi kényszert alkalmazva az áruház oldalához vezették, ahol kezeit hátrafeszítve megbilincseltek. Hivatkoztak az Rtv. 47. §-ára, miszerint „a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat”, valamint az Rtv. 48. § c) pontjára („a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy szökésének megakadályozására”).

A Testület ugyan megkeresésében kifejezetten rákérdezett, hogy a panaszos mely magatartása tette szükségessé a vele szembeni kényszerítő eszközök alkalmazását, arra vonatkozóan azonban konkrét okot nem jelöltek meg (pl. panaszos megpróbálta volna magát a rendőri fogásból kihúzni, vagy más módon ellenszegült volna a rendőri intézkedésnek). A Testület álláspontja szerint a rendőrkapitányságon készült iratok nem adják meggyőző indoklását annak, milyen okból volt szükséges kényszerítő eszközöket alkalmazni a panaszossal szemben. Szintén nem derül ki az iratokból, hogy a konkrét helyzetben miből lehetett a szökés veszélyére következtetni. A Testület meggyőződése szerint önmagában a szökés absztrakt veszélye nem indokolja a bilincs alkalmazását, ha az intézkedés alá vont személy csupán nem működik együtt, de nem vonja ki magát a rendőri intézkedés alól. Jelen esetben azonban, figyelembe véve a panaszos részletekbe menő beismerő vallomását, a panaszos együttműködésére merült fel egyedül információ.

Mindezek alapján a Testület megállapította a testi kényszer és a bilincs alkalmazásának jogszerűtlenségét, és kimondta, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazása a panaszos emberi méltósághoz való jogát, és az abból levezetett testi integritáshoz való jogát sértette.

b) A Testület külön vizsgálta – mint a jogsértés súlyosságát befolyásoló tényezőket – a panaszos bilincselésének időtartamát és módját.

i. Az időtartam tekintetében ellentmondóak a rendelkezésre álló adatok, a panaszos szerint ugyanis órákig tartották bilincsbbe, a jelentés szerint ugyanakkor csak 2013. április 26-án 22 óra 50 perctől 23 óra 10 percig, azaz mindössze 20 percen át tartott a bilincselés.

A Testület az ellentmondást a rendelkezésre álló adatok alapján nem tudta feloldani, ezért – a bilincselés tényéből fakadó jogsértésen túli többletsérelmet – ebben a vonatkozásban nem állapított meg.

ii. A bilincselés módja – kezeinek hátra bilincselése – vonatkozásában a Testület a következőkre jutott.

A Szolgálati Szabályzat 41. § (6) bekezdése szerint „a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha:

- aa) a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadásról, valamint szökéstől,
- ab) az érintett személy szállítása, átkísérése nem az erre a célra kialakított járműben történik,
- ac) az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő”.

Tekintettel azonban a panaszos aktív ellenszegülésének hiányára, valamint arra, hogy szökésüktől sem kellett alappal tartani, a Testület álláspontja szerint a bilincselésnek az a módja, hogy a panaszos kezét hátrabilincseltek, nem tekinthető jogszerűnek, illetve nem felelt meg a fentebb idézett Rtv. 16. §-ban meghatározott arányosság követelményének sem.

A fentiek alapján a Testület álláspontja szerint a bilincs alkalmazásának módja miatt is sérült a panaszos emberi méltóságához való joga.

3) A Testület ezt követően vizsgálta, hogy jogszerűen állították-e elő a panaszost az illetékes rendőrkapitányságra.

A panaszos elfogásának végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszost az Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontja alapján állították elő. Ezen szakasz a rendőr kötelezettségévé teszi, hogy elfogja és az illetékes hatóság elé állítsa azt a személyt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek. A fenti rendelkezés a rendőrnek nem biztosít mérlegelési lehetőséget, hanem tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont előállítását.

Ahhoz, hogy a Testület a rendőrség által megjelölt előállítási ok megalapozottságáról állást foglaljon, azt kell mérlegelnie, hogy felmerülhetett-e a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének a rendőrségi fellépéshez szükséges fokú gyanúja, és ha igen, úgy megvalósult-e „tettenérés”.

a) Az első kérdéssel kapcsolatban a Testület utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely bűncselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem foglalhat állást abban a kérdésben, hogy valamely eljárás alá vont személy elkövetett-e bűncselekményt, azonban ha – olyan esetekben, amikor a rendőrség az intézkedés alapjaként bűncselekmény gyanújára hivatkozik – nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló magatartás értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, hogy a panaszos részéről a bűncselekmény elkövetésének gyanúja felmerülhetett-e.

A Testület a panaszossal szembeni rendőr intézkedés kezdeményezése jogszerűségének megítélésakor már kimondta, hogy felmerült jogellenes cselekmény elkövetésének a rendőri intézkedéshez szükséges szintű gyanúja. A panaszos ezt követően elismerte, hogy társával el akarták tulajdonítani a kerékpárt, és ennek érdekében vágták le metszőollóval a bicikli lakatját. Cselekményüket csak azért nem fejezték be, mert őket megzavarták.

A fentiekre való tekintettel a Testület úgy ítélte meg, hogy a lopás elkövetésének az előállítást megalapozó szintű gyanúja a kérdéses esetben kétséget kizáróan fennállt.

b) Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület itt is a 265/2011. (IX. 14.) számú állásfoglalásában elvégzett fogalomértelmezést követi.

Eszerint mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból kiderül, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk,

szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyen fajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

Jelen esetben a panaszos és társa tevékenységét egy szemtanú végig követte, és azt is látta, hogy megzavarásukat követően melyik utca irányába (B. utca) indultak el. A helyszínrre kiérkező rendőrök a személyleírás, valamint az útirány megadását követően könnyen megtalálták a panaszost és társát abban az utcában, ahol a szemtanú látta őket elindulni. A Testület megítélése szerint a nyomon követhetőség folytonossága ugyan megkérdőjelezhető, azonban annak fennállta nem zárható ki, így a Testület elfogadta azt az álláspontot, miszerint megvalósult a tettenérés.

A bűncselekmény elkövetésének gyanúja, valamint a tettenérés okán a Testület megállapította, hogy jogszerű volt a panaszos előállítása az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján. Ennek következtében a rendőrség jogszerűen korlátozta, de nem sértette meg a panaszos személyi szabadsághoz való jogát.

4) A Testület ezt követően az előállítás időtartamát vonta vizsgálata körébe.

Az előállítás időtartamáról kiállított igazolás szerint a panaszos előállítása 2013. április 26-án 22 óra 45 perctől 2013. április 27-én 04 óra 45 percig, tehát 6 órán keresztül tartott. A panaszbeadvány ezzel ellentétesen azt tartalmazza, hogy őt csak hajlani 5 óra 45 perc körüli időben bocsátották szabadon, tehát az igazoláson szereplő időpontnál egy órával később. A fenti ellentmondást a Testület egyéb bizonyíték hiányában nem tudta feloldani.

A Testület azon kérdésére, hogy az előállítás ideje alatt milyen eljárási cselekményekre került sor, a rendőrség azt a tájékoztatást adta, hogy házkutatást fogatosítottak. Az egyéb dokumentumokból kiderül, hogy sor került a fentiekén túlmenően a tanú, valamint a panaszos és társának gyanúsított kihallgatására is. A panaszos kihallgatása csak 03 óra 20 percet követően kezdődött el, amikor is őt átadták a Bűnügyi Osztály munkatársainak.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a „rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.”

A Szolgálati Szabályzat 30. § (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. § (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

Megállapítható, hogy a panaszos személyes szabadságának korlátozása az Rtv.-ben meghatározott maximális időtartamot nem lépte túl, még abban az esetben sem, ha a panaszos által megjelölt időpontban engedték szabadon. Ugyanakkor figyelembe kell venni azt is, hogy az Rtv. 33. § (3) bekezdése főszabályként a „szükséges” időt jelöli meg, és csak végső korlátként határozza meg a 8 órás (illetve indokolt esetben, külön alaki feltételek mellett a további 4 órás) időtartamot. Felhívja a Testület a figyelmet az előállítás intézményének a személyi szabadságot súlyosan korlátozó jellegére, amelyre értelemszerűen vonatkozik az Rtv. 15. § (1) bekezdésében meghatározott azon általános arányossági követelmény is, mely

szerint „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”.

A Testület a panaszos előállítása során végzett eljárási cselekményeket – dokumentáció elkészítése, házkutatás, a tanú és a másik gyanúsított kihallgatása, a panaszos gyanúsított kihallgatása – figyelembe véve úgy ítélte meg, hogy az előállítás időtartama nem volt aránytalanul hosszú, ezért emiatt sem sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapjoga.

5) A panaszos beadványában azt is kifogásolta, hogy előállítása során hosszasan állnia kellett a rendőrkapitányság folyosóján, mely idő alatt senki nem szólt hozzá, így nem kérdezték meg tőle azt sem, hogy kell-e mosdóba mennie, vagy kér-e enni vagy inni.

A Testület e körben utalni kíván az Rtv. ide vonatkozó passzusaira. 2. §-a szerint „a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.” A 18. § (2) bekezdése szerint pedig „a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról”.

a) Az étkeztetés szabályait a Szolgálati Szabályzat 31. § (11) bekezdése rögzíti. A hivatkozott jogszabályhely szerint „a személyi szabadság elvonása első 5 óráját követően az intézkedést fogantató rendőri szervnek kell gondoskodni a fogvatartott személy élelemmel történő ellátásáról.”

A panaszos által aláírt dokumentumok között szerepelt egy nyilatkozat, mely szerint a panaszos – többek közt – nem igényelt étellemezést előállítása során. A panaszos őrzéséről gondoskodó r. zls. ezen túlmenően úgy nyilatkozott, hogy a panaszossal közölte étellemezésének lehetőségét, azonban a panaszos sem enni, sem inni nem kért ez idő alatt.

b) A Testület kifejezetten rákérdezett az illetékes rendőri szervtől, hogy a panaszos hogyan kényszerült a folyosón várakozni, azonban a válaszból mindössze annyi derült ki, hogy a r. zls. őrzése alatt volt, arra vonatkozóan sem megerősítés, sem cáfolat nem érkezett, hogy állnia kellett-e a panaszosnak. A r. zls. jelentésében viszont úgy nyilatkozott, hogy a panaszost egy széken ülve látta, mikor visszaérkezett a rendőrkapitányságra 2 óra 30 perc körül.

c) A panaszos őrzéséről gondoskodó r. zls. azt is megjegyezte, hogy a panaszos nem jelezte, hogy mellékhelyiségre kéne mennie.

Mindhárom esetben a panaszosi és a rendőri előadás között oly mértékű ellentmondás tapasztalható, amely további bizonyítékok hiányában nem oldható fel. A Testület ennek okán nem tudott állást foglalni a tekintetben, hogy sérült-e a panaszos emberi méltósághoz fűződő joga fogvatartásának körülményei kapcsán.

6) A Testületnek végezetül azt kellett vizsgálnia, hogy a panaszos sérülései keletkeztek-e a panaszos rendőri bántalmazása következtében. A panaszos előadása szerint ugyanis egy T. keresztnevű rendőr, aki a panaszos előállításában nem vett részt, a panaszost többször nagy erővel arcon ütötte, majd több alkalommal a panaszos bordáit ököllel megütötte. A panaszos benyújtott egy ambuláns naplót, mely a panaszos bal bordaíve felett rögzít külsérelmi nyomot.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez fűződő jogot a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. A (2) bekezdés pedig rögzíti, hogy a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

Töretlen gyakorlatának megfelelően a Testület eljárását kizárólag a panaszost esetlegesen ért alapjogsérelem feltárára való tekintettel folytatta le – a hatáskörére irányadó jogszabályi rendelkezések értelmében álláspontját anélkül alakította ki, hogy az intézkedést foganatosító rendőrök büntetőjogi felelősségét vizsgálta volna.

A Testület vizsgálata kapcsán utal arra, hogy az Rtv. szerint rendelkezésére álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök kihallgatása stb. – legtöbbször nem veheti igénybe. A tényállás felderítése során ezért a Testület mindössze a panaszos és az érintett rendőrök nyilatkozatára, valamint a rendelkezésére álló orvosi leletre támaszkodhatott.

A panaszos folyosón való őrzését végző r. zls.-nak a panaszos megütéséről nem volt tudomása, jelenlétében illet nem tapasztalt, illetve a panaszoson sérülést sem látott. A r. tórm. a panaszos folyosón való tartózkodása idején egy onnan nyíló irodában készítette az előállításhoz szükséges dokumentációt. Emlékezete szerint az ajtó félig nyitott állapotban volt, így hallotta volna, ha a panaszosnak bármilyen problémája lett volna, vagy őt valaki bántalmazta volna.

A panaszos állítólagos bántalmazásának éjszakáján valóban járt a rendőrkapitányság épületében egy T. keresztnévű rendőr, aki nem vett részt a panaszos előállításában. A r. zls. azonban jelentésében akképp nyilatkozott, hogy ugyan látta a panaszost a folyosón ülni, vele semmilyen kontaktust nem létesített.

A Testület rendelkezésére áll továbbá a panaszos orvosi vizsgálatáról készített ambuláns napló, amit közvetlenül a panaszos szabadon bocsátását követően vettek fel. A lelet rögzíti, hogy a panaszos bal bordaíve felett egy 6 cm-es zúzódás található.

A H.-i Rendőrkapitányság közlekedésrendészeti alosztályvezetője – kézzel írt – ambuláns napló kapcsán mindössze arra hivatkozott, hogy azon nem szerepel a pontos dátum, valamint arra, hogy azt nem a panaszos, hanem édesapja írta alá.

A Testület a fentieket a következőképpen értékelte.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlata szerint (lásd például: *Selmouni kontra Franciaország*, *Ribitsch kontra Ausztria* és *Tomasi kontra Franciaország*) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta az ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét (ami azonban nem jelent egyet valamely meghatározott személy büntetőjogi felelősségének

megállapításával). A bántalmazás gyanúját felvető ügyekben a Testület ugyanezt a megközelítést alkalmazza.

A konkrét panaszügy kapcsán a Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőrség őrizetébe került panaszos sérülésének keletkezése vonatkozásában a rendőri szerv – bár tudomása volt az ambuláns napló tartalmáról – semmilyen magyarázattal nem szolgált. Érdemben nem cáfolta meg, hogy a zúzódás milyen egyéb okból keletkezhetett, mindössze arra hivatkozott, hogy az orvosi iraton nem szerepel pontos dátum, valamint a panaszos aláírása. Az egészségügyi intézménytől kikért ambuláns naplóból ugyanakkor egyértelműen kiderül, hogy orvosi vizsgálatára közvetlenül szabadon bocsátását követően került sor, valamint az is, hogy a panaszos részesült orvosi ellátásban, függetlenül attól, hogy az ambuláns naplót édesapja írta alá helyette. A rögzített külsérelmi nyom a panaszos bal bordaíve felett erősíti a panaszos azon állítását, miszerint a rendőr ököllel, több alkalommal megütötte a bordáját. Ezen túlmenően a fentiekben ismertetett rendőrségi nyilatkozatok ugyan cáfolják a panaszos rendőri bántalmazását, azonban arra nem alkalmasak, hogy annak megtörténtét teljes bizonyossággal kizárják.

A Testület mindezek okán elfogadta a panaszos állításait, és megállapította a panaszos testi épséghez fűződő alapvető jogának sérelmét.

IV.

A Testület vizsgálta azon panaszos beadványát, aki sérelmezte előállítását, szabadságkorlátozásának körülményeit, valamint állítólagos rendőri bántalmazását. A Testület megállapította, hogy egy lopási kísérletről tett állampolgári bejelentés alapján jogszerűen vonták a panaszost rendőri intézkedés alá. Tekintettel azonban arra, hogy a rendőri szerv nem adta indokát a kényszerítő eszközök (testi kényszer, bilincs) alkalmazása szükségességének, a Testület megállapította a panaszos emberi méltóságból levezethető testi integritáshoz való jogának sérelmét. Előállítását megfelelő jogalap birtokában foganatosították, és annak időtartama – figyelembe véve a megtett nyomozati cselekményeket – sem sértette a panaszos személyes szabadsághoz való jogát. Mivel a panaszos és a rendőri szerv egymásnak ellentmondóan nyilatkozott fogvatartásának körülményeiről (élelem, ivóvíz biztosítása, illemhely használatának lehetősége, valamint várakoztatásának módja), a Testület nem tudott állást foglalni a panaszos emberi méltósághoz fűződő jogának sérelme tárgyában. A panaszügy összes körülményére figyelemmel a Testület megállapította, hogy sérült a panaszos testi épséghez való joga.

A Testület megítélése szerint a panaszost ért sérelmek egyenként és összességében is elérték a súlyosság azon fokát, amely indokoltá teszi a panasz és az állásfoglalás megküldését az Országos Rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2014. július 10.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
előadó testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET